

Stukkatør

Af Søren Vadstrup
Maj 2006

Stukkatørlauget i Danmark opstod først i 1893, hvilket er sent, i betragtning af de mange fine stukarbejder, der er udført på danske slotte og herregårde helt tilbage i 1500 tallet.

Når lauget stiftedes så sent, skyldes det formentlig, at de mange stukarbejder blev udført af udenlandske stukkatører, der blev kaldt til Danmark fra udlandet - primært fra Italien, Østrig og Tyskland.

De ældste stuklofter blev modelleret på stedet i stukmassen efter forlæg mens mindre detaljer blev støbt, hvorefter de blev brugt i forskellige kompositioner. Også loftsgesimserne blev før ca. 1850 trukket på stedet.

Stuk er en plastisk masse, der er fremstillet af kalk, kridt og gips. Stukkatøren udfører modeller og forme i gips eller trækker gesimser med skabeloner.

Stuk anvendes både til indvendige og udvendige dekorationer udført i gips eller kalkmørtel.

I midten og slutningen af 1800-årene massefremstillede man støbt stuk i metermål til både udendørs og indendørs brug. I dag er den gamle stuk et stort aktiv for facaderne og for boligen, hvorfor mange mennesker ønsker at bevare deres stuk eller genskab den i de tilfælde, hvor den er taget ned. De stukkatørfirmaer, som mestrer de traditionelle teknikker udfører opgaver, der spænder fra afrensning og reparation af private husejeres lofter til store og komplicerede restaureringsopgaver i kirker, herregårde og slotte samt fremstilling af ny stuk.

Brugen af gummiforme begyndte omkring 1960 og har siden i stigende grad fortrængt alle andre måder at afforme på. Gummiformen kan i lighed med de ældre limforme med fordel benyttes til afformning af komplicerede, underskårne former. Med gummiforme kan der fremstilles flere afstøbninger i hver form. Selve materialet til gummiformene er dog betydeligt dyrere end alle andre. Eksempler på støbeforme og formstøbt stuk, klar til montering.

Udførelsen af stukdekorationer - både de trukne og de modellerede, er et krævende håndværk, der stiller store krav til beherskelsen af materialer, formsans og kunstneriske evner.

Stukkatøruddannelsen tager ca. 3,5 år og der uddannes gennemsnitlig een svend pr. år.

Uddannelsen foregår på Håndværkerhøjskolen i Haslev.

Relaterede fag

Murer og stenhugger

Uddannelse

Stukkatørens grunduddannelse varer i 3¾ år, hvoraf 35 uger er skoleundervisning, der til dels foregår i virksomheden, da der ikke er fastansatte lærere på teknisk skole, hvor uddannelsen typisk ville være udbudt. Områdefag i skoleundervisningen er fag som bygningshistorie og restaurerings-teknik. Endvidere indgår restaurering som en væsentlig del af undervisningen i samtlige specialefag. Der uddannes én lærling pr. år. En reel efteruddannelse udbydes ikke i dag.

Beskæftigede / antal virksomheder

Stukkatørlauget består af to aktive virksomheder og derudover findes der 4 andre praktiserende stukkatørværksteder, der ikke er medlemmer af lauget. Der er i alt beskæftiget cirka 18 stukkatører indenfor faget i dag.

Materialer / teknikker

Umiddelbart ingen problemer

Udviklingsmuligheder

Stukkatørfaget indeholder i dag det samme, som da faget opstod i 1870'erne. Faget repræsenteres i bygningerne ved facadearbejder (hovedgesims, balustrader, vindues- og dørindfatninger m.m.), indvendigt i forbindelse med gesimser, rosetter, friser, ornamentter, vægbeklædning og pudsarbejder i forskellige materialer, herunder kunstmarmor. Endelig udfører stukkatøren figurafstøbninger efter forlæg fra kunstner eller eksisterende kunstværk

Udviklingsmulighederne ville forbedres af en mere langsigtet planlægning af f.eks. statens restaureringsopgaver.